

2026-01-20
S2026/00116 (delvis)

Socialdepartementet

Brottsförebyggande rådet
Box 1386
111 93 Stockholm

Uppdrag till Brottsförebyggande rådet att kartlägga brott mot äldre inom äldreomsorgen

Regeringens beslut

Regeringen ger Brottsförebyggande rådet (Brå) i uppdrag att kartlägga brott mot äldre inom äldreomsorgen. Kartläggningen ska innefatta vilka typer av brott som begås mot äldre personer inom äldreomsorgen. Kartläggningen ska belysa könsskillnader i utsattheten. Brå ska i möjligaste mån även redogöra för faktorer som ökar risken för brott eller möjliggör brottslighet inom äldreomsorgen, samt om utsattheten uppmärksammas och polisanmäls. I uppdraget ingår att vid behov lämna förslag på åtgärder utifrån kartläggningens resultat.

Brå ska inom ramen för uppdraget inhämta kunskap, erfarenheter och vid behov befintlig data från Inspektionen för vård och omsorg, Socialstyrelsen och Jämställdhetsmyndigheten. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet med kopia till Socialdepartementet) senast den 17 december 2027.

För uppdraget får Brå under 2026 använda 1 000 000 kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2026 uppförda anslaget 4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet, anslagsposten 8 Utvecklingsmedel - Kammarkollegiet (ram). Medlen betalas ut engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 1 december 2026. Medel som inte har använts för avsett ändamål ska återbetalas senast den 31 mars 2027 till Kammarkollegiet. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning av använda medel lämnas till Kammarkollegiet. Redovisning, rekvisition och återbetalning ska hänvisa till diarienumret för detta beslut. För 2027

beräknas 3 000 000 kronor tilldelas Brå, under förutsättning att riksdagen anvisar medel för det aktuella anslaget.

Skälen för regeringens beslut

Utgångspunkten för äldreomsorg ska vara trygghet och medmänsklighet. Äldre personer måste kunna känna sig trygga och säkra med den äldreomsorgspersonal de släpper in i sitt eget hem. Samtidigt har flera brott som skett inom äldreomsorgen mot äldre personer uppmärksammats, exempelvis övergrepp mot äldre personer av personal inom hemtjänsten. Att brott begås mot äldre personer i deras hem, när de ska få det stöd och den omsorg som de har rätt till, är särskilt allvarligt.

Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att stärka tryggheten och säkerheten för äldre personer. Bland annat har Socialstyrelsen i uppdrag att utveckla och stödja implementering av kunskapsstöd för att motverka äldres våldsutsatthet och i synnerhet mäns våld mot kvinnor (S2024/02156). I december 2025 fick Socialstyrelsen också i uppdrag att stärka äldre personers trygghet, bland annat genom att utveckla stöd till socialtjänsten särskilt vad avser förutsättningar för socialtjänsten att utan hinder av sekretess lämna uppgifter som angår misstanke om brott till brottsbekämpande myndigheter (S2025/02119). Därtill innebär nya sekretessbrytande bestämmelser att socialtjänsten lättare kan lämna uppgifter till brottsbekämpande myndigheter. Dessutom föreslår regeringen lagändringar som ger kommuner ett tydligt lagstöd för att begära att utdrag ur belastningsregistret och misstankeregistret visas upp vid bland annat anställning inom äldreomsorgen (prop. 2025/26:61). Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2026. En pågående utredning har även i uppdrag att lämna förslag på obligatoriska registerkontroller inom välfärdsverksamheter som riktar sig till bland annat äldre personer (dir. 2025:83).

Brå har tidigare kartlagt omfattningen och karaktären av äldres utsatthet för olika typer av brott samt deras oro för brott och otrygghet (Brå 2018:7). Kartläggningen visade på en rad omständigheter som karaktäriserar den brottslighet som drabbar äldre och de allvarliga konsekvenserna som brotten i enskilda fall kan ha för den utsatte just på grund av dennes höga ålder. Vissa situationer eller sårbarheter hos vissa äldre är förknippade med en ökad risk för brott, såsom ett stort vårdbehov, demens eller andra funktionsnedsättningar. Även om den generella utsattheten för brott är lägre bland äldre personer jämfört med yngre, kan det förebyggande och

trygghetsskapande arbetet kräva specialkunskap och verktyg anpassade efter målgruppen. Regeringen ser nu behov av en uppdaterad kartläggning, som särskilt fokuserar på brott som sker inom äldreomsorgen. Med äldreomsorg avses socialtjänstinsatser som ges till äldre personer i enlighet med socialtjänstlagen (2025:400) såsom hemtjänst eller särskilda boendeformer för äldre. En uppdaterad kartläggning kan bidra till socialtjänstens kunskap om vilka brott de bör vara uppmärksamma på och arbeta förebyggande mot. En sådan kartläggning kan också identifiera behov av ytterligare åtgärder.

På regeringens vägnar

Camilla Waltersson Grönvall

Linnéa Annetorp Melander

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Justitiedepartementet/INS, KRIM, L4, L6
Socialdepartementet/SL
Finansdepartementet/BA, K
Arbetsmarknadsdepartementet/ARM, JÄM
Inspektionen för vård och omsorg
Jämställdhetsmyndigheten
Polismyndigheten
Socialstyrelsen
Sveriges Kommuner och Regioner